

NASTAVNA JEDINICA 7: Razredne novine

Razumijevanje medija kroz rad u njima

Prisustvo i uticaj medija širom svijeta raste iz godine u godinu. Kako život postaje sve komplikovaniji, a mi sve zavisniji jedni od drugih, tako se sve više oslanjamo na različite informacije u pokušaju da shvatimo uticaje i događaje koji se direktno tiču našeg života. Sve one informacije o nečemu što ne možemo saznati direktnom percepcijom putem naših čula možemo dobiti samo preko nekog od medija koji takve informacije prenose.

Međutim, pojedinačni pristupi različitim medijima u velikoj se mjeri razlikuju, što utiče na nivo informisanosti pojedinca i njegovu mogućnost da na nešto utiče ili vrši određenu kontrolu. Sljedeći značajan aspekt ove problematike jeste pitanje cenzure i problem netačnog informisanja od strane političkih stranaka, vlasti ili moćnih lobija. Konflikt, uključujući socijalne promjene i ratno stanje, otvara mogućnost za manipulaciju i iskrivljavanje informacija.

Premda primjeri međusobne zavisnosti, pomenuće se samo neki od njih, neće se eksplicitno razrađivati o ovoj nastavnoj jedinici o medijima, učenici će sami pronaći njihove elemente kada budu poredili štampane medije u zemlji i regionu i budu ih ocjenjivali po određenim kriterijumima.

Pristup obrazovanju vezanom za medije u ovoj nastavnoj jedinici nešto je drugačiji: putem izdavanja vlastitih zidnih novina, učenici se upoznaju sa okolnostima koje prate izdavanje novina, i tako „iznutra“ uče nešto o svijetu medija. Iskustvo u podučavanju o ovoj temi govori nam da se učenicima na taj način omogućava direktan pristup štampanim medijima koji su im, inače, prilično daleki. Učenici kritički procjenjuju tu vrstu medija, elektronske medije, ali i način na koji oni sami koriste različite vrste medija uz novostečena saznanja. Time će razviti medijsku pismenost.

Na kraju, jedan praktičan savjet: ova nastavna jedinica se u velikoj mjeri oslanja i nudi velike mogućnosti za povezivanje gradiva iz drugih predmeta i saradnju u tom smislu. Sastavljanje i korigovanje tekstova moglo bi se raditi na časovima maternjeg jezika, dok bi dizajn mogao biti jedan od učeničkih zadataka tokom časova likovne umjetnosti. Nekada se desi da razred sav taj posao mora pokrenuti sam, eventualno uz pomoć uređivačkog tima sastavljenog od zainteresiranih učenika.

Zidne novine mogu biti prisutne u životu škole izvjesno vrijeme prije nego što se i drugi nastavnici ubijede da vrijedi da se i oni uključe u njihovo izdavanje.

Učenje o obrazovanju za demokratiju i ljudska prava

Medijska pismenost jeste jedan od ključeva za ostvarenje sveopšteg cilja u oblasti ljudskih prava i građanskog obrazovanja –građanina koji aktivno participira u životu zajednice. Slijedi pregled najznačajnijih aspekata medijske pismenosti:

1. Sposobnost komunikacije odnosi se na način na koji se odvija komunikacija između ljudi uopšteno. Društvena realnost ne postoji kao takva. Nju, zapravo, određuje cjelokupna komunikacija među ljudima, što znači da ona nastaje kao posljedica čina komunikacije. Ta opšta sposobnost komunikacije počinje usvajanjem maternjeg jezika, a dalji razvoj predstavlja korišćenje te sposobnosti u javnosti.
2. Čovjek pokazuje sposobnost komunikacije od samog rođenja. Priroda nas je obdarila tom sposobnošću, ali se ona mora usmjeravati, praktikovati i usavršavati.
3. Ovladavanje medijima dio je sveobuhvatnog koncepta sposobnosti komunikacije. Ono se odnosi na složeni i raznovrsni svijet medija, čije je korišćenje neophodno savladati, usavršavati i zahtijevati, na primjer, tako što će to biti jedna od stvari koju učenici treba da savladaju. Štampani mediji, uključujući i zidne novine, predstavljaju značajno sredstvo savremene komunikacije s kojim bi učenici trebalo da se upoznaju. Međutim, to je samo jedan element u okviru zadatka ovladavanja medijima.

NASTAVNA JEDINICA 7: Razredne novine

Razumijevanje medija kroz rad u njima

Naslov lekcije	Obrazovni ciljevi	Učenički zadaci	Sredstva	Metodi
Lekcija 1: Novine oko nas	Učenici se upoznaju sa raznim štampanim medijima. Shvataju razlike u strukturi sadržaja.	Učenici skupljaju i analiziraju novine i časopise koji se obično čitaju u njihovoj zajednici. Prave poster na kojem bilježe rezultate istraživanja.	Novine, makaze, ljepilo, veliki listovi papira.	Grupni rad.
Lekcija 2: Naše novine su najbolje, zar nijesu?	Učenici razjašnjavaju kriterijume za dobre novine ili časopis. Postaju svjesni vlastitih izgleda, vrijednosti i interesa.	Učenici vrednuju prezentacije drugih grupa i nalaze kompromisna rješenja.	Prezentacije pripremljene na prethodnom času. Matrica na tabli ili <i>flip chart</i> -u.	Grupne prezentacije, plenarna rasprava i vrednovanje.
Lekcija 3: Uređujemo svoje zidne novine	Po grupama, učenici postižu saglasnost o nizu tema i ciljeva. Sarađuju unutar grupe, razmjenjuju ideje i kompetencije sa drugim članovima tima.	Učenici odlučuju o strukturi novina koje zajedno uređuju, utvrđuju teme relevantne za njihovu školu i pišu prilog za odgovarajuću rubriku zidnih novina.	Zavisno o dostupnim materijalnim sredstvima, rezultati variraju od teksta pisanog rukom do kompjuterskih tekstova sa digitalnim fotografijama.	Zajedničko odlučivanje. Grupni rad.
Lekcija 4: Naš prvi broj!	Kroz otvorenu raspravu, učenici utvrđuju šta je sve potrebno za nastavak projekta zidnih novina. Sposobni su da odlučuju i preuzmu odgovornost.	Učenici moraju formirati mišljenje i donijeti odluku o svom angažmanu u budućem projekatu.	Tabla ili <i>flip chart</i> .	Plenarna rasprava.

Dodatni materijal za nastavnike

Tri dimenzije razvijanja medijske pismenosti

1. Prva dimenzija: procjena medija

Procjena medija može se kratko izraziti starogrčkim glagolom Kpiveiv (krinein), što je izvorno značilo „napraviti razliku“, a odnosilo se na trajno sticanje i preispitivanje znanja i iskustva.

Procjena medija jeste analiza medija. Ta se analitička komponenta odnosi na sposobnost percipiranja i razumijevanja događaja u društvu – na primjer, procesa koncentracije unutar medija, koji može ugroziti funkciju medija u demokratskom društvu. Kod tog konkretnog primjera važno je da znamo ko je vlasnik kojih novina i koliko je vrsta medija vlasništvo jedne kompanije. Međutim, ne smijemo zaboraviti da su mediji komercijalne firme koje moraju stvarati profit. I, sviđalo se to nama ili ne, što nam je više život međuzavisan i zahvaćen globalizacijom, to smo više zavisni od medija. Analiza medija omogućava nam da kritički procjenjujemo razvoj medija – da pravimo razliku – tako da možemo adekvatno koristiti svoju medijsku pismenost.

Pojam (samo-)refleksivna sub-dimenzija znači da bi trebalo da možemo da povežemo i primijenimo svoj analitički potencijal i znanje na samog sebe i svoje polje djelovanja. Osobito kad je riječ o medijima primjećujemo jaku tendenciju da se priča o „drugima“, a zanemaruje svoj lični udio u svemu.

Sposobnost analiziranja i promišljanja vezuje se i za treću dimenziju, etički stav prema drugima, koji uravnotežuje i definiše analitičko promišljanje i preispitivanje u smislu društvene odgovornosti.

2. Druga dimenzija: poznavanje medija

Pod tim se pojmom podrazumijeva „čisto“ znanje o medijima i medijskim sistemima, što se, opet, može podijeliti na dvije komponente.

Sub-dimenzija informacije uključuje osnovno znanje kao što je kako novinari obavljaju svoj posao, koje se vrste programa emituju na radiju i televiziji, zašto više volimo neke programe kad gledamo televiziju, te kako možemo koristiti kompjuter za efikasno zadovoljenje svojih potreba.

Sub-dimenzija vještina poznavanju medija dodaje sposobnost korišćenja nove opreme bez prethodnog iščitavanja uputstva za upotrebu. To podrazumijeva proces „učenja kroz praksu“ – kako se služiti kompjuterom, kako pristupiti internetu, kako se služiti video-kamerom, itd.

3. Treća dimenzija: korišćenje medija

Korišćenje medija takođe se može podijeliti u dvije potkategorije:

1. Sposobnost korišćenja medijskih proizvoda: tu se susrećemo sa dimenzijom recepcije i konzumiranja medijske produkcije. Gledanje televizije, naprimjer, predstavlja aktivnost, s obzirom na to da moramo procesuirati ono što smo vidjeli i to integrisati u naš kognitivni sistem i repertoar slika kojim raspolažemo. Danas ne samo čitanje tekstova nego i gledanje filmova povećava našu sposobnost recepcije.
2. Aktivno korišćenje medijske opreme: ova se dimenzija odnosi na medije u društvenoj interakciji. Telebankarstvo, telešoping, video i telefonske konferencije, konvencionalna i digitalna fotografija, produkcija video filma – veliki broj medija nudi nam ogromne mogućnosti ne samo percepcije svijeta putem primanja informacija, nego i putem njihove proizvodnje.

Nastavna jedinica koja se bavi medijima fokusira se upravo na tu dimenziju, koja je povezana sa dvjema pomenutim dimenzijama obrazovanja vezanog za medije.